

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ІМ. В.М.КОРЕЦЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА

**СИСТЕМАТИЗАЦІЯ
ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ:
проблеми та перспективи
вдосконалення**

Київ
2003

УДК 340.134
ББК X 062.030
С 34

Книгу підготував авторський колектив у складі:

Сіренко В.Ф. — член-кореспондент НАН України, професор (керівник авторського колективу) — параграф 1.3; *Пархоменко Н.М.* — кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник — параграф 1.1; 2.2; *Бобровник С.В.* — кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник — передмова, параграф 1.2; *Тимошенко В.І.* — кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник — параграф 2.1; *Головченко В.Б.* — кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник — параграф 3.1; *Оніщенко Н.М.* — доктор юридичних наук, старший науковий співробітник — параграф 3.2; *Богінч О.Л.* — кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник — параграф 3.3; *Тарахонич Т.І.* — кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник — параграф 3.4; *Кубко Є.Б.* — доктор юридичних наук, головний науковий співробітник — параграф 3.5.

Систематизація законодавства України: проблеми та перспективи вдосконалення: Монографія. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2003. — 220 с.

ISBN 966-02-2770-1

Досліджуються теоретичні проблеми та історичний досвід систематизації законодавства як у країнах Західної Європи, так і в Україні. Особливу увагу приділено теоретико-юридичним і організаційно-правовим засадам систематизації законодавства України; визначенню особливостей кодифікації, інкорпорації та обліку нормативних актів; аналізу співвідношення законів та підзаконних нормативних актів у процесі систематизації законодавства України; дослідженню практики систематизації законодавства у зарубіжних країнах.

Розрахована на науковців, викладачів, аспірантів, студентів вузів та всіх, хто цікавиться проблемами загальної теорії держави і права.

ББК X 062.030

ISBN 966-02-2770-1

© Інститут держави і права
ім. В.М. Корецького НАН України, 2003
© Київський університет права, 2003

Суттєві перетворення в нашому суспільстві характеризуються складними та суперечливими процесами. Таке становище зумовлюється економічною та фінансовою кризою у країні, соціальною напруженістю у суспільстві та зростанням злочинності. Реформи, що здійснюються в Україні, потребують інтенсивної законотворчості, всебічного та ефективного впливу законодавства на зміни, що відбуваються.

Необхідність правової реформи у країні є об'єктивним процесом, що обумовлений низкою соціальних, політичних, економічних та правових передумов. Серед них слід визначити наступні: створення основ демократичної правової державності, створення демократичних інститутів публічної влади, виникнення та функціонування багатопартійної системи, становлення ринкової економіки, забезпечення потреби в нормативному регулюванні, що відповідає завданням перетворення суспільства.

Як основні елементи концепції правової реформи визначають питання правового забезпечення важливих напрямів формування та функціонування української державності та розвитку повноцінного громадянського суспільства. Йдеться як про перетворення суспільних та політичних відносин за допомогою права, так і самого права.

Реформування правової системи пов'язане з необхідністю вирішення таких завдань:

- загальна систематизація законодавства;
- реформування конкретних галузей законодавства (кримінального, цивільного, трудового, земельного та ін.);
- вдосконалення інших елементів правової системи (судової практики, правосвідомості та правової культури).

Одним з пріоритетних напрямів правової реформи та вдосконалення правової системи України на нинішньому етапі є питання систематизації законодавства.

Визначення систематизації однією з основних тенденцій розвитку законодавства України зумовлено змінами державності, проведенням демократичних реформ та затвердженням нових державно-правових інститутів. Відбулися суттєві зміни в економічній системі суспільства, що віддзеркалилися у процесі формування ринкових відносин, підприємництва та комерційної діяльності. Здійснення приватизації, поява різних форм власності та утворення численних товариств визначили нову фазу розвитку суспільства, що потребує не лише відповідної правового закріплення, а й змін як в системі законодавства, так і в системі права України.

До основних тенденцій розвитку сучасного законодавства слід віднести сферу приватної власності, обумовленість ринковими відносинами, необхідність закріплення демократичних прав і свобод громадян, гармонізацію системи законодавства України з міжнародним правом та

забезпечення загальної систематизації законодавства.

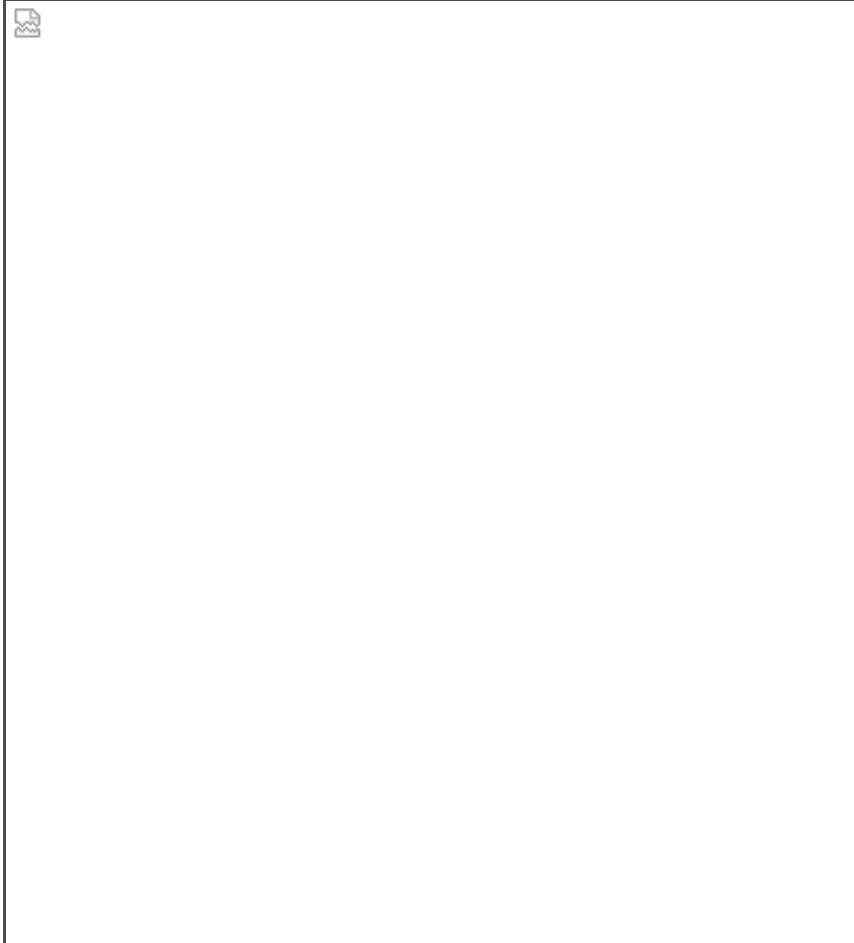
Іншими словами, іде процес створення нової нормативно-правової бази української держави. В її системі на сьогодні ще діє чимало застарілих або тих, що втратили юридичну силу, норм чи нормативних актів, які вимагають серйозної юридичної експертизи.

Ось чому здійснювана сьогодні систематизація законодавства - це своєрідне очищення від рутини, застарілості, множинності та відомчої зарегламентованості. З початку процесу перебудови утворився значний правовий масив, що потребує упорядкування та узгодження. Зростання цього масиву може призвести до втрати системних властивостей законодавства та ерозії єдиного правового простору. Низька якість ряду законодавчих актів, поспішна їх зміна і навіть відміна, неузгодженість з програмами реформ призводять до втрати престижу закону у суспільстві. Деформована громадська думка спричинила зростання юридичних конфліктів, правовий нігілізм, розходження між вимогами законів та очікуваннями громадян.

Основним завданням систематизації законодавства є його упорядкування, структурне оновлення, визначення пріоритетних напрямів розвитку, вдосконалення процесу підготовки та прийняття законів, механізму їхнього виконання. Важливим напрямом систематизації є виявлення та відміна актів, що суперечать Конституції та конституційним законам.

Важливим засобом здійснення систематизації є її техніко-інформаційне забезпечення. Його актуальність особливо очевидна зараз, коли в результаті постійних змін законодавства надзвичайно зростає цінність правової інформації, оперативного її доведення до суб'єктів права. Забезпечення правовою інформацією є одним із важливих шляхів систематизації законодавства. Стрімке оновлення законодавчої бази держави висуває на перший план вирішення важливого завдання — формування в Україні єдиного інформаційно-правового простору, що забезпечує правову інформованість всіх структур суспільства і кожного громадянина окремо.

Таким чином, в умовах активного реформування законодавства України необхідне його чітке упорядкування, приведення до системи та узгодження нормативного масиву. Реалізація цих завдань буде сприяти підвищенню ефективності законодавства та всебічному регулюванню

сучасних суспільних процесів.